

НАШ ЈЕЗИК

Књига XLVII

Св. 1–2 (2016)

САДРЖАЈ

Чланци

Правопис

- Која напомена о Белићевом правопису, и о Белићу лично (Поводом чланка Милована Витезовића, *Срби никада нису говорили сујски, нејо судски*, Политика, понедељак 25. јануар 2016, стр. 13) (РАДОЈЕ Д. СИМИЋ) 1–9

Грамматика

- Могућност трансформације именичких синтагми с генитивом материје у синтагме с конгруентним придевским атрибутом (АЛЕКСАНДРА М. МАРКОВИЋ) 11–24
- Форицност присвојних заменица у антецеденту адјективне релативне клаузе (ТАЊА З. РУСИМОВИЋ) 25–43

Лексикографија

- Концепција и структура општих једнојезичних школских речника српског као матерњег језика (ЂОРЂЕ Р. ОТАШЕВИЋ) 45–57
- Новаковићева *Посланица* о његовању језика српског – њен карактер и значај за развој српске лексикографске мисли (НЕЂО Г. ЈОШИЋ) 59–71

Стилистика и прагматика

- Претпоставка комуникативне компетенције у (писаном) омеђеном дискурсу (СЛАВКО Ж. СТАНОЈЧИЋ) 73–84
- О појму политичког дискурса и жанровима у њему (СВЕТЛАНА М. СЛИЈЕПЧЕВИЋ) 85–97

Сећања

- Митар Пешикан, О српском правопису и језичкој култури (МИЛИЦА РА-
ДОВИЋ-ТЕШИЋ)99–111

Прикази

- Слободан Павловић, *Узроци и механизми синтаксичких промена у српском
језику* (ТАМАРА Н. ЛУТОВАЦ)113–117
- Сања Ж. Ђуровић, *Укришћање глаголских врста у конјугацији глагола у савре-
меном српском језику* (АНЕТА А. СПАСОЈЕВИЋ)118–122

In memoriam

- Богдан Терзић (СРЕТО З. ТАНАСИЋ)123–125

ЂОРЂЕ Р. ОТАШЕВИЋ
(Институт за српски језик САНУ,
Београд)*

Оригинални научни рад
Примљен 18. марта 2016. г.
Прихваћен 24. маја 2016. г.

КОНЦЕПЦИЈА И СТРУКТУРА ОПШТИХ ЈЕДНОЈЕЗИЧНИХ
ШКОЛСКИХ РЕЧНИКА СРПСКОГ
КАО МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА**

У раду се истиче да само један школски речник не може да задовољи потребе свих ученика, а и немогуће је саставити речник који би био примерен свим узрастима, због чега је неопходно урадити серију од три или четири речника, базирану на принципима поступности и концентричности. Описује се структура ових речника, а она је у великој мери одређена узрастом корисника. Укратко се говори о одабиру одредница, структури речничког чланка, типовима семантичких дефиниција, илустрацијама и електронској верзији речника.

Кључне речи: лексикографија, школски речник, дескриптивни речник, српски језик.

1. Термин *школски речник*

Термин *школски речник* обухвата више различитих врста речника. Овај се термин врло ретко среће у енциклопедијама и речницима. Наведен је у *Рјечнику лингвистичких термина* Рикарда Симеона:

Školski rječnik (г. шкóльнѝй с. – е. school dictionary) – рјечник који је опсегом и обликом прилагођен потребима školske obuke *ahm*; školski rječotvorni

* djordje.otasevic@isj.sanu.ac.rs

** Овај рад је настао у оквиру пројекта *Опис и стандардизација савременој српској језика* (178021), који у целини финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

рјечник (г. школьный словообразовательный с.) – takav koji pomaže da se odredi morfološki sastav pojedinih riječi i njihovih oblika *kal* (Симеон 1969: II, 310).

У раду Милорада Дешића „Школски рјечници српскохрватског језика“ (Дешић 1987) даје се опширна дефиниција:

„Шта су то школски рјечници? У најширем смислу ријечи, то је сваки рјечник који се може искористити у настави језика (матерњег и страног). Нарочито су погодни практични рјечници (ортографски, ортоепски, рјечник тешкоћа). У нашим условима, када је још увијек јак утицај дијалеката, пожељно би било да се пишу дијалекатски рјечници, који би обухватили мање или веће области. (...) Дијалекатски рјечници са методичким упутствима представљају школске рјечнике у ужем смислу ријечи. Таквим се могу сматрати и рјечници непознатих ријечи на крају читанки и књижевних дијела из лектире. У њих се уносе ријечи и значења за које се претпоставља да су ученицима непознати. (...) Код нас се одавно објављују двојезични рјечници, намијењени онима који хоће да науче страни односно нематерњи језик, а матерњи им је српскохрватски. Правих школских рјечника ове врсте веома је мало. А рјечника српскохрватског језика за оне којима он није матерњи језик још је мање. Поменимо овдје такве минималне двојезичне рјечнике који су изишли у Новом Саду, а писани су за припаднике народности у Војводини“ (Дешић 1987: 160–161).

Дефиниција овога термина наведена је у апстрактну рада Маје Павловић Шајтинац „Развој школских речника у српској русистици“:

„Као школски речник подразумева се лексикографско дело у чију структуру је уткана тесна веза између школске лексикографије и методике наставе изучаваног, у датом случају, руског језика. Такође школски речник би требало да минималним лексичким системом, који улази у његов састав испуни школску, референтну и системску функцију“ (Павловић Шајтинац 2013: 417).

Српски термин *школски речник* покрива значење два руска термина – *школьный словарь* и *учебный словарь*, као и најмање два енглеска термина – *school dictionary* и *learner's dictionary*. Ни у руском ни у енглеском језику наведени термини се не користе једнозначно¹.

Поред термина *школски речник*, ређе се среће и термин *ученички речник*.

¹ О неуједначености терминологије в. Тарп 2011.

2. Класификација школских речника

Постоји више врста школских речника. Могуће их је класификовати на основу различитих параметара: језик корисника (српски као матерњи језик, српски као страни језик, српски као језик друштвене средине, српски као језик предака), узраст (предшколски узраст, нижи разреди основне школе ...), број језика (једнојезични речник, вишејезични речник), начин представљања материјала (азбучни, тематски, комбиновани), општост (општи/вишеаспектни речник, специјализовани/једноаспектни речник), серијност (изофовани речник, серија речника, породица речника) итд.

3. Постојећи општи једнојезични школски речници српског језика

До сада је објављен само један општи једнојезични школски речник српског језика – *Школски речник сīандардноī срīскохрваїскоī-хрваїскосрїскоī језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић (Јоцић–Васић 1988; Јоцић–Васић 1989). Речник није завршен, највероватније због распада заједничке државе и крупних социоллингвистичких промена. У предговору је наведено коме је речник намењен.

„Ovaj rečnik je nazvan **Školski rečnik standardnog srpsko-hrvatskog-hrvatskosrpskog jezika** zato što je u prvom redu namenjen deci osnovnoškolskog uzrasta i što kao leksikološki priručnik može da posluži u nastavi i za nastavu srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog kao maternjeg jezika, kao jednog od jezika društvene sredine u Jugoslaviji, pa i kao stranog jezika. Ovakva namena Rečnika ne isključuje mogućnost da se on koristi kao jedan od osnovnih rečnika srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog jezika i šire, van nastavnog procesa i bez obzira na uzrast korisnika.“

Као основни извори за лексичку грађу узети су речници говорног развоја двадесеторо деце предшколског узраста, сви уџбеници и обавезна лектира за први и други разред основне школе, читанке, уџбеници биологије, географије, историје, а делимично и хемије и физике за V, VI, VII и VIII разред основне школе, изабрани корпус листова за децу предшколског и основношколског узраста, текстови неколико телевизијских емисија намењених деци, постојећи речници деце и за децу предшколског и основношколског узраста. Речнички чланак је прегледан. Одреднице нису акцензоване. Илустративни примери су највећим делом конструисани или, уз веће или мање измене, преузети из основних извора и консултованих приручника. Семантичке дефиниције су прилагођене узрасту корисника.

NEDELJA (-e) ž / NEDJELJA

- Именца **nedelja** има два значења. Nedelja је седми дан у седмици, дан када се не ради, када се одмара. Nedeljom се назива и седам дана, *sedmica*, односно *tjedan*.
- Jedva čekam **nedelju** да се испavam и одморим.
- Nema је читаве **nedelje**, а očekivali смо је још у ponedeljak.

nedelja dana
radna nedelja

Речник садржи и обимне илустроване регистре: *Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Човечје тело / Човечје тијело, Родбински односи, Насеља, Ситановање, Занимања, Школски њрибор, Иирачке, Превозна средства / Пријевозна средства, Глазбала и музички инструменти / Музички инструменти, Сјортови и сјортовиши / Сјортови и сјортовисти* (прва књига), *Површина земље (рељеф), Ситране светиа / Ситране свијетиа, Клима, Годиниња доба, Месеци у години / Мјесеци у години, Дани у седмици / Дани у тиједну, Делови дана и ноћи / Дијелови дана и ноћи, Биљке, Живоштиње* (друга књига).

4. Планирање лексикографског рада

Пошто је једини до сада објављени општи описни школски речник српског језика остао незавршен (и готово је сигурно да никада неће ни бити завршен), очигледно је да је потреба за овом врстом речника велика. Чак и да је речник Вере Васић и Мирјане Јоцић, иначе квалитетан и добро конципиран, био завршен крајем 80-их година прошлога века, сада би већ требало радити нови речник, а промена имена нашег језика не би била једини, па ни главни разлог израде нових речника. Промене су дубоке и разноврсне. Не само да је измењен школски програм него је и однос према школи, образовању и знању, као и целокупан систем вредности данашњих ученика битно другачији него у време социјалистичке државе. Ову чињеницу аутори будућих школских речника српског језика морају имати у виду јер су школски речници антропоцентрични², па се успешан речник ове врсте не може добити простом прерадом или скраћивањем неког од постојећих речника за одрасле. Приликом планирања рада на општим једнојезичним школским речницима српског језика треба се користити искуствима и достигнућима различитих научних области: опште металексикографије, лингвистике, педагогије, лингводидактике (в. Морковкин 1977; Семејн 1990; Кочнева 2003 и др.). Неопходно је

² О антропоцентричном приступу у лексикографији в. Морковкин–Кочнева 1992; Каламбет 2007; Цој 2008 и др.

консултовати већи број наставника и библиотекара у основним и средњим школама. Важне смернице у планирању могу се добити анализом концепције и структуре новијих и најновијих општих школских речника руског, енглеског, немачког, као и других језика³, те сагледавањем њихове прихваћености или неприхваћености, успешности или неуспешности (за један број речника подаци о овоме се могу наћи у металексикографској литератури).

Један речник не може да задовољи потребе свих ученика, а и немогуће је саставити речник који би био примерен свим узрастима. Између ученика почетних разреда основне школе и завршних разреда средње школе огромна је разлика. Због тога је неопходно објавити серију од три или четири речника⁴. Одличан пример за то може бити серија од четири једнојезична школска речника енглеског језика *Chambers Young Set Dictionaries*, као и Оксфордска серија од три речника: *Oxford Junior Dictionary*, *Oxford Intermediate Dictionary* и *Oxford Senior Dictionary*⁵.

Серију општих једнојезичних школских речника треба заснивати на два принципа. Први је принцип постепености – начин на који се представља лексикографски материјал постепено се усложњава. Други је принцип концентричности – речник за старији узраст садржи у себи све речи обрађене у речнику за млађи узраст, као и речи који у речнику за млађи узраст нема⁶.

Поред штампаног издања речника неопходно је објавити и његову електронску верзију. Било би веома корисно уколико би се школски речници српског језика налазили на интернету, уз могућност приступа и претраживања путем мобилног телефона.

³ Једнојезични школски речници „других језика“ нису нам били доступни.

⁴ П. Н. Денисов разликује потпуни и минимални систем једнојезичних школских речника (Денисов 1977: 19).

⁵ Делови ових речника (као и више других једнојезичних школских речника), довољни да се стекне увид у њихову концепцију и структуру, могу се наћи на интернету. Ту се налазе и бројни текстови, дужи или краћи, у којима се говори о овим речницима (многи од њих спадају у рекламу). Детаљно су представљени у Сејмон 1990. Сви ови речници имали су више издања.

⁶ Речници из поменуте Чемберзове серије садрже 160, 1.000, 5.000 и 15.000 речи, док Оксфордски речници садрже 5.000, 12.000 и 45.000 речи.

5. Структура речника

Речничка структура уобичајена за дескриптивне речнике није погодна за школски речник намењен најмлађем узрасту (први и други разред основне школе). Основу би могле да чине тематске мапе, какве се срећу у два до сада објављена једнојезична речника српскога језика за предшколски узраст. Један је *Мој њрви сликовни речник српској језика* Виолете Бабић (Београд: Креативни центар, 2006), а други *Медин њрви речник* Славице Марковић (Београд: Креативни центар, 2014). За разлику од поменутих речника за предшколски узраст, школски речник би садржавао и специфичне семантичке дефиниције. Оне би могле бити наведене у издвојеном делу тематске мапе или на засебној страни након сваке мапе. Мислимо да би било корисно уколико би се као додатак, после тематских мапа, навео азбучни списак свих речи, уз упућивање на тематску мапу у којој се налазе, те број стране на којој је тематска мапа.

У школским речницима за старији узраст главни део би чинили речнички чланци азбучно сложени. Сем њих речници би садржавали и више додатака. Илустровани регистри, какви су наведени на крају оба тома *Школској речника стандардној српскохрватској-хрватско-српској језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић, свакако су корисни. Могу се налазити сви на крају речника, могу бити распоређени кроз цео речник, на засебним странама, а могућа је и комбинација ова два начина – један део илустрованих регистара налазио би се на крају речника, док би други део био распоређен кроз цео речник. Други додатак би могао бити списак нестандартних облика речи, који се срећу у ученичком језику, с упућивањем на стандардни облик.

оружије → оружје
протестовати → протестовати
хеликоптер → хеликоптер

Приручници Ивана Клајна (1981, 1998, 2013) и Јована Вуксановића (2000, 2002а, 2002б), као и неки други, могу бити од велике користи.

Етници и ктетици представљају чест проблем, не само ученицима, а информацију о стандардним облицима није увек лако наћи. Овај додатак садржавао би називе свих данас постојећих држава (у речнику за најстарији узраст) или већи део њих (у речнику за средњи узраст), један број некада постојећих држава, веће градове у Србији и региону, највеће и најпознатије светске градове итд. и одговарајуће етнике и ктетике.

Алжир Алзирац Алжирка Алжирци алжирски
Анадолија Анадолац Анадолка Анадолци анадолски

У неким случајевима био би потребан језички коментар.

Албанија Албанац Албанка Албанци албански || ✖

У српском језику некада су коришћени етници *Арнауџ*, *Арнауџин*, *Арбанас* и *Шийџар*. Данас се, поред именице *Албанац*, користи још само именица *Шийџар*. Има мишљења да је ова реч увредљива те је не треба користити. Други мисле да у њој нема ничега увредљивог, а као аргумент наводе да и припадници овога народа сами себе зову Шиптари. Данас је облик *Албанац* (*Албанка*, *албански*) далеко чешћи од облика *Шийџар* (*Шийџарка*, *шиџарски*), а у службеној употреби и у већини средстава јавног информисања практично и једини.

Зеленортска Острва || ✖ Не постоји посебан етник већ се користи синтагма „становник Зеленортских Острва“. Не постоји ктетик⁷.

Један од додатака у речницима за старији узраст може бити листа фреквентнијих и продуктивнијих префиксоида. Речнички чланак би садржавао семантичку дефиницију, списак речи које садрже обрађени префиксоид и, евентуално, напомене.

Кратки речници синонима, антонима, хомонима, хиперонима и хипонима, те паронима свакако би били корисни, поготово што таквих једнојезичних⁸ речника (с изузетком речника синонима⁹) за српски језик још увек нема.

6. Одабир одредница

Основни извори лексичке грађе за *Школски речник сџангарној српскохрватској-хрватској српској језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић, наведени у предговору овог речника, могу да послуже као одличан водич за одабир одредница за школске речнике за млађи и средњи узраст. Речник за старији узраст може да садржи и више де-

⁷ Наведени језички коментари нису преузети из школског речника чија је израда у току нити су детаљно и пажљиво разрађени. Наведени су само као илустрација могућих језичких коментара у додатку с етницима и ктетичима, без икаквих нормативних претензија.

⁸ Енглеско-српски и српско-енглески речник антонима Јована Дајковића имао је више издања. Двојезични речници хомонима постоје за руски, пољски, чешки и бугарски језик. У Пољској је објављен речник српско-пољских паронима.

⁹ Постојећи речници синонима (Лалевић 1974; Ћосић 2007) нису прилагођени ученичком узрасту.

сетина хиљада одредница, због чега би списак ексцерпираних извора морао да буде знатно шири. Било би корисно уврстити и што више најновије лексике. Због неажурности српске неографије, већина ових речи лексикографски је необрађена. Врло често речнички чланак би морао да садржи језички коментар, понекад и веома обиман¹⁰.

7. Структура речничког чланка

Речнички чланак мора бити прегледан, систематичан и привлачан. У речнику за најмлађи узраст мора бити и једноставан. У њему се канонски облици речи истичу коришћењем масних слова, а још је боље ако су и у некој другој боји. У објашњењу, које је у облику реченице, понавља се одредничка реч. Скраћенице се не користе. Понегде је могућ кратак и једноставан језички коментар (нпр. „боље је рећи...“).

Речнички чланак у речницима за старије узрасте обавезно садржи одредницу, семантичку дефиницију и граматичке податке. Илустративни примери (најчешће су конструисани, али се могу користити и цитати из књижевних дела, обично оних која су ученицима позната) не морају се наводити код номинативних значења речи које су свима добро познате. За различите квалификаторе скраћенице се углавном не користе. Унутар речничког чланка се објашњавају синтагме и фразеологизми. Специфичност школских речника представљају различити текстуални умети, графички јасно издвојени (обично су уоквирени, а понегде још и осенчени неком другом бојом). Сматрамо да важан део речничког чланка треба да чине разноврсни језички коментари, понекад и веома обимни, иако у постојећим школским речницима који су нам били доступни то углавном није случај.

У речницима за све узрасте срећу се графичке илустрације унутар речничког чланка.

8. Типови семантичких дефиниција

У свим описним речницима, а школски речници у томе нису изузетак, користе се различите врсте семантичких дефиниција. У

¹⁰ Ова тема (*Одабир одредница*), као и четири следеће (*Структура речничког чланка*, *Типови семантичких дефиниција*, *Графичке илустрације и Електронска верзија речника*), захтевају барем засебан рад за сваку од њих, а било би могуће и корисно написати и обимне студије, због чега су овде само укратко поменуте.

школским речницима семантичке дефиниције у највећој мери ће бити одређене узрастом корисника.

Семантичке дефиниције у школском речнику за најмлађи узраст по много чему се разликују од дефиниција у речницима за одрасле: дефиниендум и дефиниенс су у контакту, карактерише их висок степен експлицитности, метајезик је близак разговорном стилу итд.

Семантичке дефиниције коришћене у *Школском речнику сџангардној српскохрватској-хрватској српској језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић одличан су модел за школски речник за средњи узраст. Пошто су дефиниције у овом речнику врло квалитетне, било би корисно пажљиво их погледати.

Семантичке дефиниције у школском речнику за старији узраст биће сличне с дефиницијама које се срећу у дескриптивним речницима за одрасле.

9. Графичке илустрације

Ученици млађих разреда књигу у којој нема слика ретко ће узети у руке. Највећи број графичких илустрација биће у речницима за најмлађи узраст, али су оне неопходне и у другим школским речницима. Пожељно је да слике буду у боји. Нису довољни илустровани регистри на крају речника, већ је неопходно да цео речник буде „прошаран“ илустрацијама на страници, као и целим страницама са илустрацијама у боји. Илустрација може бити цртеж, слика, фотографија, схема, карта и табела. Илустрације могу бити црно-беле или у боји, велике, средње и мале. Важна одлика илустрација мора бити систематичност.

10. Електронска верзија речника

Данас је обавезно да поред штампане верзије школских речника постоји и електронска верзија, најчешће на диску (некада CD, данас DVD). Ако је код речника за одрасле електронску верзију могуће изоставити (најчешћи разлог за то код нас је немогућност заштите дискова од неовлашћеног умножавања), код школских речника то је незамисливо. Предности комбиновања штампане и електронске верзије су вишеструке. Електронски речник, нпр., увек је доступан (у данашње мобилне телефоне могуће је снимити целу серију школских речника), обим речника може бити изузетно велики, постоји могућност да корисник чује стандардни изговор свих одредница, налажење жељеног речничког чланка је изузетно брзо, значење свих речи које се користе у семантичким дефиницијама може се видети готово тре-

нутно у засебном прозору итд. (в. Свенсен 1993: 263; Селегеј 2003; Рундел 2015 и др.).

11. Закључак

Пошто један речник не може да задовољи потребе свих ученика, неопходно је урадити серију од три или четири општа једнојезична школска речника српског као матерњег језика, базирану на принципима поступности и концентричности.

Структура ових речника у великој мери је одређена узрастом корисника. Школски речници за старији узраст садржавали би и више додатака (илустровани регистри, списак етника и ктетика, списак нестандартних облика речи, списак фреквентнијих префиксоида, мали речници синонима, антонима, хомонима, хиперонима и хипонима, те паронима).

Речнички чланак мора бити прегледан, систематичан и привлачан. У речнику за најмлађи узраст мора бити и једноставан.

Највећи број графичких илустрација биће у речницима за најмлађи узраст, али су оне неопходне и у другим школским речницима.

Данас је обавезно да поред штампане верзије школских речника постоји и електронска верзија.

ЛИТЕРАТУРА

- Денисов 1977: П. Н. Денисов, Учебная лексикография: итоги и перспективы, у: *Проблемы учебной лексикографии*, ред. П. Н. Денисов, В. В. Морковкин, Москва: Издательство Московского университета, 4–22.
- Дешић 1987: Милорад Дешић, Школски рјечници српскохрватског језика, *Гласник Одјелъња умјейносии ЦАНУ* 7, Титоград, 159–163.
- Каламбет 2007: Елена Васильевна Каламбет, *Проявления антропоцентризма в современной лексикографии (на материале лингвистических словарей)*, Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Краснодар: Кубанский государственный университет.
- Кочнева 2003: Е. Кочнева, Учебная лексикография и методика: характер взаимодействия, *Русский язык за рубежом* 2, 64–69.
- Морковкин 1977: В. В. Морковкин, Учебная лексикография как особая лингвометодическая дисциплина, у: *Актуальные проблемы учебной лексикографии: Сборник статей*, ред. В. А. Редькин, Москва: Русский язык, 28–37.

- Морковкин–Кочнева 1992: В. В. Морковкин, Е. Кочнева, Ориентација на корисника као доминанта учебне лексикографије, у: *EURALEX '92: Proceedings I–II : papers submitted to the 5th EURALEX International Congress on lexicography in Tampere, Finland (Studia translologica)*, Tampere: Tampereen yliopisto, 81–88. <[http://www.euralex.org/elx_proceedings/Euralex1992_1/015_Valerij V. Morkovkin Orientacija na polzovatelja kak dominanta ucebnoj leksikografii.pdf](http://www.euralex.org/elx_proceedings/Euralex1992_1/015_Valerij_V._Morkovkin_Orientacija_na_polzovatelja_kak_dominanta_ucebnoj_leksikografii.pdf)>
- Павловић Шајтинац 2013: Маја Павловић-Шајтинац, Школски речници у настави руског језика, *Славистика XVII*, Београд, 401–406.
- Рундел 2015: Michael Rundell, From Print to Digital: Implications for Dictionary Policy and Lexicographic Conventions, *Lexicos 25 (AFRILEX-reeks/Series 25)*, 301–322. <<http://lexikos.journals.ac.za>>
- Семејн 1990: Лариса Јурьевна Семејн, *Принципи построения учебных толковых словарей родного языка (на материале британской лексикографии)*, Автореферат дисертације на соискание ученој степени кандидата филолошких наука, Ленинград: Государственный педагогический институт имени А. И. Герцена.
- Свенсен 1993: Bo Svensén, *Practical lexicography: Principles and Methods of Dictionary-Making*, Oxford: Oxford University Press.
- Селегеј 2003: В. Селегеј, *Електронне словари и компјутерна лексикографија*. <http://www.lingvoda.ru/transforum/articles/selegey_a1.asp>
- Тарп 2011: Sven Tarp, Pedagogical Lexicography: Towards a New and Strict Typology Corresponding to the Present State-of-the-Art, *Lexicos 21*, 217–231. <<http://lexikos.journals.ac.za>>
- Цој 2008: А. С. Цој, Антропоцентричка лексикографија: теоретичко обосновање и перспективе развоја, *Руски језик за рубезом* 1, 43–48.

РЕЧНИЦИ И ПРИРУЧНИЦИ

- Вуксановић 2000: Јован Вуксановић, *Није – нејо I и II: школски речник јојрешно најисаних речи, израза и реченица: с ујујсјивима и јримерима јравилној јисања: за ученике средње школе*, Београд: Пролетни преглед.
- Вуксановић 2002а: Јован Вуксановић, *Није – нејо: школски речник јојрешно најисаних речи, израза и реченица I и II: за ученике средње школе и ојшју ујојребу: јрешке, омашке и школска јракса, ујујсјива за јравилно јисање, колебања у норми срјској језика, кројшјизми и лексичке варијанје*, Београд: Алтера.

- Вуксановић 2002б: Јован Вуксановић, *Изрази и фразе: како да најрегуљем у свом изражавању: језички саветник за ученике и ошћићу ујоћребу: карактеристичне грешке, колебљивост и вишеструкост, правописни облици, теоријска објашњења и моћућности у пракси*, Београд: Алтера.
- Јоцић–Васић 1988: Мирјана Јоцић, Вера Васић, *Школски речник сћангардној срћскохрвајској/хрвајскосрћској језика. Књига јрва: А–Љ*, Нови Сад: Завод за издавање ућбеника – Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета.
- Јоцић–Васић 1989: Мирјана Јоцић, Вера Васић, *Школски речник сћангардној срћскохрвајској/хрвајскосрћској језика. Књига друја: М–По-*, Нови Сад: Завод за издавање ућбеника – Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета.
- Клајн 1981: Иван Клајн, *Како се каже: речник језичких недоумица*, Београд: БИГЗ.
- Клајн 1998: Иван Клајн, *Исћеци ја реци*, Београд: Центар за примећену лингвистику – Нови Сад: Прометеј.
- Клајн 2013: Иван Клајн, *Б(р)ушење језика*, Београд: НИИ.
- Лалевић 1974: Миодраг С. Лалевић, *Синоними и сродне речи срћскохрвајскоја језика*, Београд: Свезнање.
- Симеон 1969: Rikard Simeon, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva na osam jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Ћосић 2007: Павле Ћосић и сарадници, *Речник синонима и шезаурус срћској језика*, Београд: Корнет–Маћадо.

Джордђе Р. Оташевич

КОНЦЕПЦИЈА И СТРУКТУРА ОБЩИХ ОДНОЈАЗЫЧНЫХ ШКОЛЬНЫХ СЛОВАРЕЙ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА КАК РОДНОГО

Резюме

Поскольку один словарь не может удовлетворить потребности всех учеников, необходимо сделать серию из трех или четырех общих одноязычных школьных словарей сербского языка как родного, базируемую на принципах постепенности и концентричности.

Структура этих словарей в высокой степени зависит от возраста пользователей. В состав школьных словарей для старшего возраста входило бы несколько приложений (иллюстрированные указатели, список этников и ктетиков, список нестандартных форм слов, пе-

речень самых частотных префиксоидов, небольшие словари синонимов, антонимов, омонимов, гиперонимов и гипонимов, паронимов).

Словарная статья должна быть ясной, систематичной и привлекательной, в словарях для младшего возраста она должна быть и более простой.

Самое большое количество иллюстраций предназначается словарям для младшего возраста, но они необходимы и в других школьных словарях.

Существование электронной версии школьного словаря наряду с печатной версией является обязательным на данный момент.

Ключевые слова: лексикография, школьный словарь, дескриптивный словарь, сербский язык.